

Elly van Wijlick: "Als een boerenbedrijf ten onder dreigt te gaan, wijten agrariërs dat vaak aan zichzelf."

Foto Gé Hirdes

Afscheid van een leefwijze

Lotgenoten geven steun bij bedrijfsbeëindiging

De inkomens op veel agrarische bedrijven zitten dik in de min. Dat merkt ook Zorg om Boer en Tuinder, de ZOB. Vrijwilligers van de ZOB begeleiden ondernemers in een moeilijke fase van hun leven. Een van hen is Elly van Wijlick uit het Limburgse Ysselsteyn, een ervaringsdeskundige.

DOOR AART VAN COOTEN

Wij hebben het zelf allemaal meegeemaakt. Mijn man kreeg een burnout en daardoor kwam ons champignonbedrijf stil te liggen. Dan gaat je hele leven wankelen. Kun je in je huis blijven wonen? Waar eten we straks van? Wat gaan we met de rest van ons leven doen? Indringende, soms pijnlijke vragen waarop niet zomaar een antwoord gevonden kan worden.

Nu zijn we beiden vrijwilliger bij de ZOB, wat staat voor Zorg om Boer en Tuinder. Juist omdat we het hele proces van bedrijfsbeëindiging zelf hebben doorgemaakt, en op een goede manier hebben afgerond, kunnen we mensen die in een vergelijkbare situatie terechtkomen op een goede manier ondersteunen.

Dat je uit de agrarische sector komt, dezelfde taal spreekt, helpt enorm. Er zijn psychologen die cliënten naar ons doorverwijzen. Dat heeft veel, misschien wel alles, met die agrarische achtergrond te maken.

Wij zijn er redelijk goed uitgekomen. Ik beleef veel plezier aan mijn hobby patchwork. Een deel van de voormalige champignonschuur heb ik ingericht als atelier. Ook mijn man heeft in de schuur zijn werkplaats. De rest van de ruimte verhuren wij als opslag. Verder zijn we actief binnen de ZOB. Als je stopt met je bedrijf kom je in een andere levensfase terecht. Met meer vrije tijd. In die tijd wil ik ook wat doen voor mijn medemens.

Het is prachtig om te zien hoe mensen opkrabbelen, hun leven op de rit krijgen, nieuwe mogelijkheden ontdekken. Daar gaat trouwens wel heel wat aan vooraf. Ook dat weet ik uit eigen ervaring. Ons bedrijf was toch vooral het levenswerk van mijn man. Bij ons was het grote probleem om goed personeel te vinden. Door gebrek aan een vakbekwame medewerker lukte het op een gegeven moment niet meer om het bedrijf in de benen te houden. Het glipte uit onze handen. Dat ging knagen en leidde bij mijn man tot een burnout. Daar ben je niet zo maar weer uit. Dat geldt eigenlijk voor alle bedrijfsbeëindigers. Ik zie het om me heen ge-

beuren, het duurt gemiddeld drie tot vijf jaar voordat mensen hun leven weer op de rit hebben.

Bij de meeste boeren en tuinders wordt hun leven bepaald door de boerderij of de kas. Als dat wegvalt, begint alles te wankelen. Ik zie daarin wel een verschuiving. Jonge ondernemers zien hun bedrijf vaker als een van de manieren om geld te verdienen. Er zijn meer mogelijkheden. Dat maakt het makkelijker om afscheid te nemen. Als ZOB-vrijwilliger ga ik niet zomaar bij mensen op bezoek. Namen en adressen krijgen wij via huisartsen en pastoraal medewerkers. Soms via een voorlichter. Het eerste gesprek is vaak het moeilijkste. Ik luister, laat mensen vertellen wat hen is overkomen.

Ik ben vaak de eerste aan wie zij hun verhaal kwijt durven. Dat is vooral een gevolg van schaamte; schaamte om wat hen is overkomen. Als een boerenbedrijf ten onder dreigt te gaan, wijten agrariërs dat vaak aan zichzelf. Anderen lukt het wel, zij redden het niet. Ze hebben gefaald. Dat voelen ze zo. In verreweg de meeste gevallen is dat niet zo. Lage opbrengstprijzen, gebrek aan personeel, dat zijn dingen waar je als ondernemer weinig invloed op hebt. Trouwens, om welke reden dan ook, boeren in zo'n situatie hebben altijd recht op begeleiding.

Je kunt mensen alleen begeleiden in deze fase van hun leven als er over en weer vertrouwen is. Daar zijn meerdere gesprekken voor nodig. Als dat vertrouwen er is, en dat voel je, dan kun je verder. Er moet ook veel worden geregeld. Dan kunnen kwesties aan de orde komen als financiële bijstand en schuldhulpverlening. Dat vraagt een enorm doorzettingsvermogen. Want er bestaat in dit land wel een sociale wetgeving, maar dring daar maar eens doorheen. De instanties vergeten dat het om mensen gaat die bij hun aankloppen. Aanvraagformulieren liggen soms maanden op een bureau. Als je niet oppast, raak je daar totaal gefrustreerd van. Dan helpt het dat je zulke procedures kent. Je kunt vertellen wat er kan gebeuren.

De ZOB voert geen acties. Ook niet in deze crisistijd. Ik vind ook niet dat de overheid ondernemers aan het handje moet houden. Ik wil graag ondernemers in een moeilijke periode van hun leven bijstaan. Het gaat in de eerste plaats om hun bewustwording. Om een antwoord op de vraag: hoe willen zij verder met hun leven? Het antwoord zullen zij zelf moeten bedenken."

'Het helpt als je kunt vertellen wat er gaat gebeuren'